

Aanbevelingen 'Het creëren van vertrouwen'

De invloed van vertrouwen op de keuze tot vaccineren

Raviangelo Paragh

Ismaël Boulanouar

Viviana Sitch

Chiara Oosting

Lieke van Alst

02-02-2024

Het onderzoek

In samenwerking met Gemeente Amsterdam, GGD Amsterdam en Vrije Universiteit Amsterdam heeft er een onderzoek plaatsgevonden onder ouders uit Amsterdam Nieuw-West over de invloed van vertrouwen in de overheid op twijfels omtrent het laten vaccineren van hun kinderen. Hierbij zijn er vier ouders geïnterviewd over dit onderwerp en heeft er een YUTPA-workshop plaatsgevonden. Uit de resultaten van dit onderzoek zijn drie thema's naar voren gekomen. Deze thema's staan in onderstaande tabel weergegeven.

Thema	Uitleg
De directe omgeving van de ouder heeft een grote invloed op de keuze tot vaccineren.	Het feit of de desbetreffende ouder zelf op jongere leeftijd door zijn/haar ouders is gevaccineerd heeft invloed op de keuze of zij hun eigen kind ook gaan laten vaccineren. Daarnaast heeft ook de keuze van dierbaren direct in hun omgeving invloed op deze keuze. Hierbij kan gedacht worden aan vrienden, kennissen of bijvoorbeeld broers en/of zussen.
Er is behoefte aan nauwkeurige en gedetailleerde informatie over vaccins.	Tegenwoordig wordt er veel (online) misinformatie verspreid, waaronder ook complottheorieën over vaccins. Ouders geven daarom aan dit graag te willen bespreken tijdens de consultaties met zorgverleners. Tijdens deze consultaties is er vooral behoefte aan erkenning vanuit de zorgverlener van deze misinformatie en uitleg over of/waarom deze informatie onjuist is. Naast het behandelen van misinformatie geven de ouders ook aan dat zij graag meer aandacht besteed willen hebben aan zowel de positieve als de negatieve effecten van vaccins. Door dit te behandelen zijn de ouders beter geïnformeerd en kunnen zij op basis daarvan een keuze maken over het laten vaccineren van hun kind.
Het is wenselijk om consultaties tussen ouders en zorgverleners te verbeteren.	De ouders geven aan dat het wenselijk is om consultaties met zorgverleners te verlengen, om op die manier bijvoorbeeld meer tijd te hebben om eventuele vragen te stellen. Hierdoor voelen zij zich minder gehaast en kunnen zij een vertrouwelijke band opbouwen met de zorgverlener. Ook hebben zij op die manier meer tijd om de beslissing te maken over het laten vaccineren van hun kind.

Aanbevelingen

1. Meer tijd tijdens consultaties met ouders en zorgverleners

Het belang van consultaties over vaccinaties kan niet worden onderschat. Uit een onderzoek is gebleken dat ouders die informatie krijgen van zorgprofessionals, zich minder snel zorgen maken over vaccinaties. Zij zijn dan ook minder geneigd om te aarzelen om zich te laten vaccineren (Wheeler & Buttenheim, 2013).

Tijdens de YUTPA-workshop was men het er unaniem over eens dat sommige ouders hierbij meer begeleiding nodig hebben. Om ouders beter te kunnen informeren en enige twijfels of vragen die zij hebben te beantwoorden, is het van belang dat zorgverleners voldoende tijd hebben. Op die manier kunnen zij de onderwerpen die de ouders belangrijk vinden bespreken.

Bovendien is er uit onderzoek ook gebleken dat patiënttevredenheid toeneemt zodra de consultaties langer duren (Surbakti & Sari, 2018). Die tevredenheid zorgt ervoor dat er meer vertrouwen ontstaat tussen de ouders en de zorgverleners. Hierdoor zou enige wantrouwen in de overheid op de lange termijn kunnen verminderen.

Volgens het YUTPA-raamwerk moet de duur van de interactie overeenkomen met het doel van de interactie. De ene ouder zal meer vragen hebben dan de ander, waarbij een onnodig lange consultatie wellicht tot minder vertrouwen kan zorgen. Daardoor is het van belang dat de duur van de consultatie afgestemd is op de behoeftes van de ouders.

Langere consultaties kan worden bereikt door de keuze van de duur bij de ouder te leggen. De ouders kunnen op die manier kiezen voor een lange of een korte consultatie. Vanuit een financieel perspectief zal dit ook gewenst zijn, aangezien niet alle ouders van deze mogelijkheid gebruik zullen maken.

2. Het benadrukken van transparantie en eerlijkheid

Uit de interviews en de YUTPA-workshop kwam naar voren dat het wenselijk is dat er verbeteringen doorgevoerd worden op het gebied van transparantie en openheid op het moment dat er informatie wordt gegeven over vaccinaties. Veel ouders gaven aan dat de informatie enkel een eenzijdig en bevooroordeeld beeld geeft, namelijk alleen de positieve effecten van het laten vaccineren. Dit heeft invloed op de relatie en het vertrouwen tussen de ouders en organisaties als de GGD en het Ouder Kind Team (OKT). Ouders voelen zich niet goed gehoord en krijgen het gevoel dat hun zorgen niet goed behandeld worden.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft een raamwerk ontwikkeld die ook in het Rijksvaccinatieprogramma is gebruikt. Dit raamwerk heet de 'CASE-benadering' waar zorgverleners gebruik van kunnen maken op het moment dat zij met ouders te maken hebben die zich zorgen maken om bijvoorbeeld vaccinaties. De afkorting CASE staat voor 'Corroborate, About me, Science en Explain' (RVP-richtlijn Informed Consent-procedure, z.d.).

- 1) Corroborate (erkennen) verwijst naar het erkennen van de gevoelens van de ouders en het creëren van een gezamenlijke basis.
- 2) About me (over mij) staat voor het informeren van de ouders over waar de zorgverlener de informatie vandaan heeft.
- 3) Science (wetenschap) staat voor het delen van kloppende feiten / informatie.
- 4) Explain (uitleggen) staat voor het adviseren van de ouders op basis van de gegeven feiten.

Er zijn hulpmiddelen en trainingen beschikbaar, zoals de CASE-benadering, die zorgverleners kunnen helpen zodra ze in gesprek gaan met ouders. Ondanks dat deze hulpmiddelen tot op zekere hoogte helpen, is er nog steeds gebrek aan transparantie en erkenning van de zorgen van de ouders. Deze hulpmiddelen erkennen de negatieve effecten van vaccinaties niet en stimuleren openheid over de nadelen nauwelijks. Dit is van belang om het vertrouwen tussen de overheid en ouders te versterken. Er wordt (online) veel misinformatie verspreid, waardoor ouders kunnen gaan twijfelen over de keuze om hun kinderen te laten vaccineren. In plaats van enkel aandacht te besteden aan de voordelen van vaccinaties, is het van belang dat zorgverleners deze misinformatie aankaarten tijdens de consultaties en aangeven dat zij ook op de hoogte zijn van deze misinformatie die verspreid wordt. Hulpmiddelen kunnen aan de hand hiervan worden geëvalueerd en aangepast zodat aan deze behoeften wordt voldaan. Deze hulpmiddelen kunnen dan worden aangeboden in de opleiding van de zorgverleners. Hierbij moet de nadruk vooral liggen op het aanbieden van de juiste opleiding over deze onderwerpen voor de zorgverleners, zodat de relatie tussen zorgverleners en ouders kan worden verbeterd. Een eerlijke en open benadering over vaccineren zou moeten worden gestimuleerd binnen deze opleiding, waarbij zorgverleners worden voorgelicht over het belang hiervan.

3. Het gebruik van sociale media; bied hierbij snel beschikbare en toegankelijke informatie aan

Het is van belang dat het voor men duidelijk is waar en hoe gemakkelijk informatie te vinden is. Ouders gaven aan dat het soms lastig was om snel informatie te vinden. Het zou daarom gunstig zijn voor de GGD en de gemeente om te overwegen tijd en moeite te steken in het opzetten van een plek waar zulke informatie makkelijk en snel te vinden is. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld sociale media, zoals Instagram. Tegenwoordig maken de meeste ouders gebruik van sociale media, waarbij ze dit ook vaak als primaire informatiebron gebruiken. De focus kan daarom gelegd worden op hoe informatie online verstrekt kan worden, waardoor een breder publiek bereikt kan worden. Ouders kunnen op die manier geholpen worden met het maken van een weloverwogen beslissing over vaccinaties.

Dit bouwt voort op aanbeveling twee, namelijk het stimuleren van eerlijkheid en openheid over de voor- en nadelen van vaccinaties. Door interactiever te worden op sociale media hebben ouders bijvoorbeeld de kans om deel te nemen aan gesprekken met andere ouders die dezelfde zorgen hebben. Ook kunnen zorgverleners die zorgen erkennen en hierop snel reageren, in plaats van dat hier alleen tijd voor is tijdens geplande consultaties. Uit de interviews en de YUTPA-workshop is gebleken dat de ouders behoefte hebben aan het behandelen van verhalen die rondgaan over vaccinaties, waarbij het gebruik van sociale media een goede manier kan zijn om dit te doen. De zorgverleners kunnen zo ingaan op de vraag over of een dergelijk verhaal onjuist is of in hoeverre dit klopt. Hierdoor kan er meer vertrouwen tussen de ouders en zorgverleners op worden gebouwd, aangezien alle informatie op deze manier besproken wordt in plaats van enkel de positieve effecten van vaccinaties.

Een effectieve manier om misinformatie aan te pakken is bedacht door Leonard Hofstra en Diederik Gommers, die bestaat uit vier onderdelen. Het eerste onderdeel is om de feiten te delen, het tweede onderdeel is om men voor de mythe (misinformatie) te waarschuwen, het derde onderdeel is om de misinformatie uit te leggen en het laatste onderdeel is om de feiten nogmaals te herhalen. Deze aanpak kan helpen voor de ouders om een weloverwogen beslissing te nemen. Bovendien kan een online aanpak nuttig zijn, met name voor het jongere publiek (Hofstra & Gommers, 2023).

Bibliografie

- Hofstra, L., & Gommers, D. (2023). How can doctors counter health misinformation on social media? *The BMJ*, p1932. <https://doi.org/10.1136/bmj.p1932>
- Nevejan, C. (2023, April 7). *Vormen van vertrouwen (essay)*. Openresearch.Amsterdam. Geraadpleegd op 14 december 2023, van <https://openresearch.amsterdam/nl/page/95507/vormen-van-vertrouwen-essay>
- RVP-richtlijn Informed Consent-procedure. (z.d.). Rijksvaccinatieprogramma.nl. <https://rijksvaccinatieprogramma.nl/informed-consent#3-het-vaccinatieconsult>
- Surbakti, E., & Sari, K. I. (2018). The Relationship between consultation length and patient satisfaction: A Systematic review. *KnE Life Sciences*, 4(9), 41. <https://doi.org/10.18502/kls.v4i9.3556>
- Wheeler, M., & Bottenheim, A. M. (2013). Parental vaccine concerns, information source, and choice of alternative immunization schedules. *Human Vaccines & Immunotherapeutics*, 9(8), 1782–1789. <https://doi.org/10.4161/hv.25959>